

Tid Torsdagen den 18 maj 2017 kl. 17.00 – 17.10
Plats Bråvallasalen, Stadshuset
Justerat Onsdagen den 31 maj 2017

Jan Valeskog

Joakim Larsson

Närvarande

Beslutande ledamöter:

Jan Valeskog (S) ordföranden

Joakim Larsson (M) vice ordföranden

Maria-Elsa Salvo (S)

Lennart Tonell (MP)

Rikard Warlenius (V)

Monika Jenks (M)

Torbjörn Erbe (M)

Alexandra Östback (M)

Abit Dundar (L)

Tjänstgörande ersättare:

Lars Arell (S)

för Margareta Stavling (S)

Anna Forssell (S)

för Anders Göransson (S)

Birger Kato (S)

för vakant (MP)

Marie-Louise Gudmundsson (M)

för Mattias Keresztesi (M)

Ersättare:

Elsemarie Bjellqvist (S)

Jihad Adlouni (M)

§§ 8-24

Marianne Pettersson (M)

Emilie Fors (L)

§§ 8-24

Susanne Wicklund (C)

Michaela Hollis (KD)

Tjänstemän:

Förvaltningschefen Håkan Falk, Jenni Almgren, Ann-Charlotte Bergqvist, Louise Bergman, Göran Carlberg, Sara Lundén, Lena Mittal och Åsa Wigfeldt samt borgarrådssekreterarna Oscar Lavelid och Daniel Carlsson Mård.

§ 23**Vision för City. Redovisning av arbete med program och trafik- och gatumiljöplan. Reviderat utredningsbeslut**

Dnr E2017-01133

Beslut

Exploateringsnämnden beslutar enligt kontorens gemensamma förslag:

- 1 Exploateringsnämnden ger exploateringskontoret i uppdrag att fortsätta utredningarna för Vision för City upp till 20 mnkr.

Handlingar i ärendet

Exploateringskontorets, stadsbyggnadskontorets och trafikkontorets gemensamma tjänsteutlåtande från den 5 maj 2017.

Nämndens behandling av ärendet**Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Lennart Tonell (MP), Rikard Warlenius (V) och Abit Dundar (L) föreslår (se beslutet).
- 2) Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) föreslår att nämnden beslutar att uppdra till exploateringskontoret att fortsätta utredningarna för Vision för City upp till 20 mnkr i enlighet med anförandetexten nedan:

Stockholm står just nu inför ett av sina mest dramatiska skeden när det handlar om stadens framtida gestaltning och uttryck. Det är en utveckling som under de närmsta åren kommer att vara fullt jämförbar med andra omfattande förändringar i Stockholms historia.

En av de största utmaningarna är att definiera och bygga den stad vi vill se för framtiden. Det gäller såväl i city som i ytterstaden. Vi vet av erfarenhet att en snabb utveckling av staden kräver ett stort mått av eftertänksamhet. 1960-talets modernistiska framfart i city liksom genomförandet av miljonprogrammets glesa struktur har medfört en av de allra största samhällsutmaningarna vi har i Stockholm idag – segregerade stadsdelar och ogästvänliga centrala platser. I Stockholms snabba utveckling måste vi slå vakt om Stockholms byggnadstradition där äldre värdefull bebyggelse kompletterats med högkvalitativ spännande ny bebyggelse från varje tidsepok. Därmed kan staden utvecklas beaktande

av de kulturhistoriska värdena och behovet av förnyelse. Att värna den gamla stenstadens bebyggelse ska vara av stort intresse och innebär att även enskilda byggnadsobjekt behöver sättas in i detta sammanhang.

Utgångspunkten för visionen för city måste vara en levande stadsdel dygnet runt, med attraktiva stadsmiljöer, fler bostäder, en mångfald av aktiviteter och stärkt cityhandel. Proportionerna mellan kontorsyta och boendeyta i området ska förändras, till boendeytans fördel. I så hög utsträckning som möjligt ska alla nya detaljplaner innehålla bostäder. City ska erbjuda ett rikt utbud av restauranger, caféer och butiker, liksom en blandning av arbetsplatser och bostäder. Det är av stor vikt att utvecklingen av city därför även säkerställer fullgoda gång- och cykelvägar, kollektivtrafik och andra tillgänglighetsaspekter.

När Alliansen redan 2012 gav berörda nämnder i budgetuppdrag att ta ett helhetsgrepp på city – Vision för City – så var just idén att skapa en tydlig politisk inriktning för bland annat fastighetsägare att förhålla sig till. Sådär fem år senare kan vi konstatera att mycket av den önskade tydligheten fortfarande inte konkretiserats i dokumentet, vilket tyvärr får anses vara en svaghet. Vår förhoppning är att ett antal delar i dokumentet kommer att förtydligas under den fortsatta processen, bland annat beskrivningarna kring hur om-, till- och nybyggnader kan vara möjliga samt stadens inställning till rivningar kontra bevarande. Just rivningar omnämns i det närmaste inte alls i programmet, vilket utgör en brist i en så väsentlig fråga. Vidare anser vi att grundliga analyser av programmets respektive Trafik- och gatumiljöplanens förslag behöver genomföras, med bäring på såväl näringsliv och företagande, som ekonomi, stadsliv, trafikanalyser och möjligheter till fler bostäder. Det är särskilt förvånande att Trafik- och gatumiljöplanen saknar en konsekvensanalys innan denna avses sändas ut på remiss.

Väl medvetna om att programmet som helhet nu ska bli föremål för en sedvanlig samrådsprocess så vill vi redan inför detta göra några medskick i mer generella, men likväl väsentliga avsnitt. Efter samrådet och inför ett godkännande av programmet avser vi återkomma med förtydliganden kring detta.

Skrivningarna kring Sergels torg behöver bli tydligare och skarpare. Platsen är idag otrygg under flera av dygnets timmar och är ett exempel på misslyckad modernistisk stadsplanering där människor får ge vika för bilar. Staden behöver ta ett

samlat grepp för hur Plattan och hela Sergels torg kan få ett lyft och utvecklas till en attraktiv mötesplats.

Södra Drottninggatan behöver lyftas särskilt. I programmet står det nu ingenting om denna viktiga del av City som har stor utvecklingspotential. Norra delen av Drottninggatan ner till Åhléns har i olika faser genomgått förändringar och upprustningar som ökat gatans attraktivitet, tyvärr har den södra delen inte genomgått samma förvandling. Genom fler levande bottenvåningar, värmeslingor ända ner till Strömgatan samt fler uteserveringar skulle Södra Drottninggatan kunna få ett ansiktslyft som skulle göra gatan till en värdig entré mot Helgeandsholmen och det offentliga Sverige.

Nybroplan är idag rörigt för både fotgängare, cyklister och bilister. Orienterbarheten är svårmanövrerad och många konflikter mellan olika trafikantgrupper uppstår lätt. Det är synd på en så fin plats omgiven av Dramaten, Strandvägen, Raoul Wallenbergs torg och Berzeeli park. En åtgärdsplan för denna plats behöver föras in i programmet.

Vi ser positivt på att utveckla stadens bortglömda rum med nya och tillgängliga rekreationsytor som blir till gagn för såväl stockholmarna som stadens publika gestaltning, värden som är omistliga. Mer resurser kan komma att behöva läggas på att utveckla befintliga, och skapa nya, gröna värden när Stockholm växer. I detta avseende bör även fler möjligheter till överdäckningar av vägar ses över. City lider än idag av de storskaliga trafiklösningar som genomfördes i modernismens namn under mitten av förra seklet. Dåtidens omfattande rivningar och betongkultur med brutala trafikleder mitt i city har skapat sår i staden. Betong och motorväg dominerar istället för Stockholms vattenlinje som skulle kunna framträda. Därför menar vi att den del av Centralbron som hanterar biltrafiken ska läggas ned i en tunnel, vilket skulle skapa ytor för nya bostäder längs Klara Strand frigörs och att Ridderholmskanalen åter kan öppnas upp. I detta avseende behöver samrådsunderlaget kompletteras.

Grönskan och vattnet ska utnyttjas för att förbättra stadsklimatet och mildra konsekvenserna av klimatförändringar. Särskilt i tätbebyggda stadsdelar är det viktigt att minska andelen hårdgjorda ytor och öka mängden grönska med fler träd, pocket-parker, planteringar och gröna tak. Genom att använda stadens taklandskap på ett bättre och mer effektivt sätt än vi många gånger gör idag får vi åtminstone mervärden på tre olika sätt. Taklandskapen och

kvarterens gestaltning blir mer intressanta och dynamiska, vi får sammantaget mer plats för socialt umgänge och för barnen att leka på samtidigt som vi får plats för mer grönska i staden, och vi får ökade möjligheter till närproducerade råvaror. Detta förhållningssätt är framförallt eftersträvansvärt i de täta stadsmiljöerna såsom city, varför ett förtydligande behöver göras i samrådsunderlaget.

Kungsträdgården är en av stadens mest centrala och uppskattade parker. Dock är den idag relativt sluten och det är nog många som snarare uppfattar Kungsträdgården mer som ett uppdelat torg än som en trädgård. Om Kungsträdgården öppnas upp från Hamngatan och möter stadslivet på ett tydligare sätt skulle den ha större möjligheter att bli en stadspark värdig sitt namn. För att åstadkomma detta krävs att staden tar ett helhetsgrepp på Kungsträdgården, så att parken åter kan bli en naturligt integrerad del av stadslivet. I arbetet med parkens utveckling är det viktigt att säkerställa balansen mellan dess roll som attraktiv grönskande stadspark och dess funktion som evenemangs- och mötesplats. Det behöver göras en grundlig översyn av hur Kungsträdgården ska användas på bästa sätt framöver, utifrån stockholmarnas perspektiv. Samrådsunderlaget behöver förtydligas avseende Kungsträdgården på sida 48 i programmet samt under kapitlet Kungsträdgården i Trafik och gatumiljöplanen. Såsom texten nu är framlagd är den snarare att se som förslag till utredningar snarare en konkret vision om parken.

Det offentliga rummet – gator och trottoarer, torg och parker, kajer och lekplatser – är en väsentlig del av varje stad. Det är i ”utrymmet mellan husen” som spontana möten kan ske, där vi promenerar, fikar, umgås eller bara vistas. Kvaliteten på miljöerna i det offentliga rummet är givetvis viktiga för upplevelsen av hur det är att vistas i Stockholm. Offentliga miljöer som är skräpiga, vandaliserade eller skumt upplysta skapar en känsla av otrygghet.

Tyvär finns det platser även i city med spretiga uttryck som med återkommande frekvens kan betraktas av stockholmare och turister på stadens torg och i vissa parker. Detta uttryck är till förfång för helheten, och det är i sammanhanget märkligt att staden inte kan uppvisa någon strategi eller ens policy för hur uttrycket på dessa offentliga platser ska te sig. Det handlar i grund och botten om att säkerställa inbjudande och trygg offentlig miljö. Men det handlar också om att visa upp Stockholm från sin allra bästa sida, för stockholmarna och för världen. I detta avseende behöver samrådsunderlaget tydligt peka på en vision för city med ett attraktivt offentligt rum som

kännetecknas av att det är rent, helt, snyggt och överblickbart.

Beslutsgång

Ordföranden Jan Valeskog (S) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Lennart Tonell (MP), Rikard Warlenius (V) och Abit Dundar (L).

Reservation

Vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av ordföranden Jan Valeskog m.fl. (S), Lennart Tonell (MP) och Rikard Warlenius (V) enligt följande:

Det är glädjande att vi nu tar ett samlat grepp om utvecklingen i city. Området är stadens mest föränderliga och kommer att fortsätta att förändras framöver. När exploateringsnämnden fortsätter utredningarna för Vision för City så är det viktigt att omvandlingarna sker utifrån ett tillgänglighetsperspektiv för att säkerställa att alla oavsett funktionsvariation kan ta sig fram och ta del av det utbud som City har att erbjuda.

Särskilt uttalande lämnas av Abit Dundar (L) enligt följande:

Det är bra att det nu presenteras mer konkreta planer för utvecklingen av City som på senare år utvecklats mycket utan ett sammanhållande grepp. För Liberalernas del tar vi ställning till innehållet i trafik- och gatumiljöplanen i Trafiknämnden och till innehållet i Program för City i Stadsbyggnadsnämnden. Vi tillstyrker ett reviderat utredningsbeslut för Exploateringsnämndens räkning för att göra de avslutande utredningarna.

Ersättaryttrande

Ersättaryttrande lämnas av Susanne Wicklund (C) enligt följande:

Om jag hade haft rösträtt hade jag föreslagit att exploateringsnämnden beslutar följande:

- 1 Att delvis godkänna kontorets förslag till beslut.
- 2 Att kontoret återkommer med ett nytt förslag på principer för samfinansiering av offentliga platser.
- 3 Att därutöver anföra:

I grunden är förslaget en bra utgångspunkt för utvecklingen av Stockholms innersta stadskärna. Vi välkomnar också att majoriteten fortsätter det viktiga arbetet Alliansen påbörjade

med att omforma Stockholm till en promenadstad. Bilen får maka på sig till förmån för gång- och cykeltrafik samt kommers och kultur. Detta är väldigt bra, men vi efterfrågar större visioner.

Centerpartiet har bland annat föreslagit att man påbörjar arbetet med att göra ett sammanhängandegångstråk från Birger Jarlsgatan, längs Jakobsbergsgatan, upp till Malmskillnadsgatan. För att knyta ihop gångstråket med Hötorgsterrasserna, som Centerpartiet vill permanent öppna för allmänheten, ska staden utreda förutsättningarna för en gångbro över Sveavägen som idag fungerar som en barriär.

Centerpartiet också föreslagit att staden tar fram ett skyskrapeprogram som pekar ut hur och var Stockholm kan bygga riktigt höga hus. Som en del i det har vi föreslagit att bygga en skyskrapa i trä ovanpå parkeringshuset Parkaden. Förslag har hyllats i internationell press för sin nytänkande arkitektur. En sådan skyskrapa skulle tillföra mycket, inte bara bostäder och miljövänlig robust arkitektur till city. En skyskrapa i trä skulle därtill bli ett nytt klassiskt landmärke i staden.

Centerpartiet har också föreslagit ett program för wasted spaces, det vill säga döda ytor som staden inte använder, som istället skulle kunna fyllas av liv och glädje av civilsamhället såväl som driftiga entreprenörer.

Vi välkomnar att visionen för city tar upp överdäckning av Västra city för att möjliggöra en ny stadsdel för bostäder, kontor och handel. Att bygga Klarastaden är något Centerpartiet drivit i flera år.

Slutligen är Centerpartiet kritiskt till hur kontoren väljer att redovisa uppdraget att komma med förslag på principer för samfinansiering av offentliga platser. I ärendet konstateras att det inte går att utforma sådana principer utan att det behöver avgöras från fall till fall. Dessutom konstateras att huvudprincipen är att om staden inte har medel att genomföra en åtgärd ska den normalt sett inte genomföras. Centerpartiet vill mer och vet att det går att göra mer.

Michaela Hollis (KD) instämmer i förslag från vice ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M).

Vid protokollet
Lena Mittal

Rätt utdraget intygar:
